

2020-02-05 13:13

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna

Lärosäte: Karlstads universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnena: **matematik, samhällskunskap, svenska, idrott och hälsa och musik.**

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen. Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ange när lärosätet erhöll examenstillstånd för respektive undervisningsämne och inriktning.

Karlstads universitet (Kau) har sedan 2011 examenstillstånd för ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete inom grundskolans årskurs 7 – 9 samt gymnasieskolan i undervisningsämnena biologi, kemi, fysik, naturkunskap, teknik, matematik, historia, religionskunskap, geografi, samhällskunskap, svenska, engelska, spanska samt musik. Examenstillstånd för idrott och hälsa tillkom 2013, men ämnet erbjuds bara som 90 hp-ämne, vilket innebär att självständiga arbeten inte skrivs på avancerad nivå. Sedan 2014 sker inget intag till inriktningen mot årskurs 7-9, varför UKÄ har beslutat att undanta inriktningen vid Kau från utvärderingen. De ämnen som inte berörs av UKÄ:s utvärdering kommer senare att granskas inom det s.k. Treklöversamarbetet med Linnéuniversitetet och Mittuniversitetet. Vid Kau ligger kvalitetsansvaret för ämneslärarprogrammet och andra lärarutbildningar på lärarutbildningsnämnden (LUN). Varje program har en programledare som operativt samordnar programmen och leder programråden. LUN beställer kurser från de två fakulteterna – humaniora och samhällsvetenskap respektive hälsa, natur- och teknikvetenskap – vilka ansvarar för kursernas kvalitet och lärarförsörjningen. Utbildningens kvalitet vilar således på nära samverkan mellan LUN och fakulteterna.

Ämneslärarprogrammet vid Kau erbjuds såväl som campusutbildning som nätbaserad distansutbildning. Viss samläsning mellan utbildningsformerna förekommer. Den nätbaserade utbildningen sker på heltid och dagtid med schemalagd undervisning i realtid över internet med två-fyra obligatoriska träffar per termin på campus. Ämnen idrott och musik erbjuds endast som campusutbildning. Musklärarutbildningen är förlagd till Musikhögskolan Ingesund, som utgör ett separat campus inom Kau beläget i Arvika.

Mellan 2012 och 2017 ökade antalet behöriga förstahandssökande till programmet från 248 till 431 för att 2018 gå tillbaka något. Antalet nyregistrerade studenter ökade mellan 2012 och 2017 från 147 till 257. För de ämnen som ges både på campus och på distans ökade andelen av behöriga förstahandssökande till distans från 41 procent till 64 procent från 2012 till 2017, medan andelen registrerade förändrades från 40 procent till 53 procent.

Liksom för flertalet andra lärosäten är avbrotten från ämneslärarprogrammet vid Kau betydande, enligt UKÄ (2017)¹ bland de största. Analyseras data för Kau uppdelat på campus och distans finner man dock att avbrotten eller kvarvaron bland campusstudenter vid Kau är lika med det nationella genomsnittet. Avbrotten bland distansstudenter är betydligt fler, vilket också är fallet vid de två andra lärosäten som bedriver ämneslärarutbildning på distans. En orsak till stora tidiga avbrott från distansutbildningen beror troligen på studenters föreställningar om att det är möjligt att kombinera heltidsstudier och heltidsarbete. Grundat på omfattande utredningsarbete har ett åtgärdsprogram tagits fram för att öka kvarvaron i programmet. Bland föreslagna åtgärder är förbättrad introduktion för att skapa yrkesidentitet, tydligare programstruktur, begränsning av ämneskombinationer för att få mer sammanhållna studiegrupper och tydligare studiegång,

¹ UKÄ 2017b. Tidiga avhopp från högskolan. Analyser av genomströmning på de tio största yrkesexamensprogrammen. Universitetskanslersämbetet. Rapport 2017:17 (<http://www.uka.se/download/18.2b48d4bc15ec792491a331e/1507896110834/rapport-2017-10-12-tidiga-avhopp-fran-hogskolan.pdf>)

start av tvåämnes ämneslärarutbildning (90/60) med inriktning mot årskurs 7-9 som alternativ och reservväg för studenter som har svårt att klara gymnasieinriktningen, begränsning av antagning till programvarianten på distans samt utveckling av distansutbildningen. Ett projekt benämnt PROPU (Professionell och personlig utveckling) startades 2015 – 2017 i syfte att stärka studenters yrkesidentitet och skapa skolkontakt genom att studenterna redan tidigt i utbildningen gavs möjlighet att möta yrkesverksamma lärare för att påbörja utvecklingen av en egen yrkesidentitet. Projektet kompletteras från och med våren 2019 även med ett mentorsprogram i samverkan med skolhuvudmännen.

Ämneslärarprogrammet vid Kau genomsyras av ett tydligt yrkesperspektiv som förenar forskningens problematiserande perspektiv med vardagspraktikens behov av problemlösning och ämneskunnande med ämnesdidaktik. Liksom Kau:s övriga lärarutbildningar är ämneslärarprogrammet format för att utveckla tre övergripande kompetenser: kunskapsinnehåll, didaktik och ämnesdidaktik (med utgångspunkt i elevens förutsättningar och kunskapsinnehållets speciella karaktär) samt ledarskap (innefattande färdigheter i att skapa trygga och utvecklande lärandemiljöer). Programmet är organiserat i ett växelspel mellan studier av ämne och ämnesdidaktik och studier inom den utbildningsvetenskapliga kärnan.

För alla undervisningsämnen i ämneslärarprogrammet utom musik (i Del 1 fortsättningsvis förkortad ÄL) inleds programmet med tre terminers studier av ingångsämnet på grundnivå för att ge en gedigen ämnesförtrogenhet (figur 1). Ämnesdidaktiken är integrerad med ämnesstudierna så att ämnesinnehållet problematiseras utifrån ett ämnesdidaktiskt perspektiv. I samband med ämnesstudiernas tredje termin sker den första VFU-perioden. En termins studier av UVK på grundnivå följer, varefter studenterna under tre terminer läser sitt andra ämne på grundnivå, med liknande upplägg som i första ämnesblocket. Utbildningens sista tre terminer, som är på avancerad nivå, består av en termin UVK, en termin ämnesfördjupning samt en termin verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och examensarbete med ämnesdidaktisk inriktning. Studenterna läser i ett av sina två ämnen (120 hp-ämne) 22,5 hp på avancerad nivå, inklusive ett 15 hp självständigt arbete. Inom samma ämne skrivs även under sista terminen ytterligare ett 15 hp självständigt arbete med ämnesdidaktisk inriktning, benämnt examensarbete. Det andra ämnet omfattar 7,5 hp på avancerad nivå.

UVK är således uppdelat i två block om vardera 30 hp på grundnivå respektive avancerad nivå. Det första i termin 4 berör flertalet aspekter av yrkesrollen, skolväsendets organisation och historia, värdegrund, elevens förutsättningar, utveckling och lärande samt problematisering av kunskapsbegreppet. Det andra blocket på avancerad nivå i termin 8 bygger vidare på det första, men fokuserar särskilt myndighetsutövningen – bedömning och betygsättning – det pedagogiska ledarskapet samt förmågan att bedriva utvärdering, utvecklingsarbete och genomföra vetenskapliga studier.

Lärarutbildningsnämnden (LUN) gav 2016 Eskil Franck och Birgitta Sandström i uppdrag att granska UVK. Bland de utvecklingsbehov som utredningen identifierade fanns att stärka progression och samordning av utbildningsdelar samt att förstärka vissa aspekter av UVK – särskilt digitala lärresurser och internationalisering. Detta ledde till att LUN antog en handlingsplan och efter ett omfattande utvecklingsarbete tog fram en ny struktur för UVK. Denna har nyligen beslutats gälla för grundlärarprogrammet och kommer att sjösättas ht -19. Arbetet att anpassa strukturen till ämneslärarprogrammet tar nu vid. Eftersom förändringarna är möjliga inom ramen för befintlig utbildningsplan kan de genomföras redan för kullen som startade ht -18.

Under VFU (30 hp varav de första 15 hp på grundnivå integrerade i ämneskurser) omsätts och problematiseras förvärvade kunskaper i praktiskt lärararbete. Detta fördjupar förståelsen för läraryrkets mångsidighet och komplexitet liksom utvecklar pedagogiska och ämnesdidaktiska färdigheter. Erfarenheter

under VFU bearbetas sedan i de teoretiska studierna. Studenten deltar i VFU med ökande självständighet i pedagogiska kärnaktiviteter som planering, genomförande och uppföljning av undervisning. Andra viktiga områden är utvecklingssamtal, samarbete med vårdnadshavare, tolkning och konkretisering av styrdokument samt lokalt utvecklingsarbete. VFU är organiserad i s.k. partnerområden inom de kommuner som Kau samverkar med, i och utanför regionen. Studenten verkar inom ett partnerområde under hela sin utbildningstid, vilket befunnits ge kontinuitet och successiv fördjupning i studentens utveckling mot professionell lärare.

Termin	Kurs/delkurs		
1	Ämne 1, 1-30 hp		
2	Ämne 1, 31-60 hp		
3	Ämne 1, 61-82,5 hp		VFU 1, 7,5 hp
4	Skola som system och idé – ämneslärare, 15 hp	Den lärande eleven – ämneslärare, 15 hp	
5	Ämne 2, 1-30 hp		
6	Ämne 2, 31-60 hp		
7	Ämne 2, 61-82,5 hp		VFU 2, 7,5 hp
8	Leda lärande - ämneslärare, 15 hp	Bedömning i praktik och teori – ämneslärare, 7,5 hp	Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete - ämneslärare, 7,5 hp
9	Ämne 2 eller 1, 83,5-90 hp	Ämne 1 eller 2, 83,5-105 hp	
10	VFU 3, 15 hp	Examensarbete Ämneslärarprogrammet, 15 hp (valbart ämne 1 eller 2; 106-120 hp)	

Figur 1. Struktur för ämneslärarprogrammet utom musiklärarprogrammet (ÄL) vid Kau

Centralt i VFU är de strukturerade trepartssamtal som genomförs mellan student, lokal lärarutbildare (LLU) och universitetets lärarutbildare. Syftet är att säkra progression och måluppfyllelse av alla VFU-relaterade examensmål samt stärka likvärdighet och rättssäkerhet i bedömningen. Treparsamtalen genomförs i alla VFU-kurser. För campusstudenter genomförs trepartssamtalen i VFU 2 och VFU 3 i samband med skolbesök av universitetets lärarutbildare, i övrigt är de nätbaserade.

Musiklärarutbildningen vid Kau (i Del 1 fortsättningsvis förkortad ML) finns endast i ämneskombinationen musik-musik (figur 2). Det första musikämnet, Musik med didaktisk inriktning, läses alla tio terminer varav de fyra första innehåller grundläggande ämnes- och ämnesdidaktiska delar och resterande terminer en fördjupning inom huvudinstrumentet och dess metodik. Studierna i huvudinstrument har fokus på ett de tre genreområdena folkmusik, klassisk musik eller rytmisk och improviserad musik. Det andra musikämnet innebär en specialisering inom valbara inriktningar: Instrument och ensemble; Musik i klass; Musikteori och komposition eller Musik- och ljudproduktion. Ämneskurserna är uppdelade på delkurserna Instrument, Instrumental breddning, Musikdidaktik och Musikteori. De två musikämnena läses parallellt under större

delen av utbildningen, omväxlande med UVK, VFU och självständiga arbeten. UVK har samma innehåll och läses i samma ordning som i ämneslärarprogrammet i övrigt, dock uppdelat så att alla kurser omfattar 7,5 hp fördelade på alla terminer utom 5 och 6. För att få stor integration mellan UVK och ämneskurser delas varje UVK-kurs utom den sista upp i tre perioder omfattande 1-3 veckor som fördelas jämnt över terminen. Däremellan sker studier i ämne och ämnesdidaktik. Förutom integration leder det till att färdighetsträning inom instrumentstudierna kan ske utan långa avbrott.

Även VFU följer ämneslärarprogrammets struktur och är uppdelad på 7,5 hp-kurser eller -delkurser. Dessa är förlagda till termin 2, 4, 8 och 9. VFU 3 och VFU 4 motsvaras av övriga ämneslärarprogrammets VFU 3. Treparsamtal i digital form eller vid platsbesök finns i alla VFU-kurser. Som komplement till VFU ingår övningsundervisning i båda musikämnen, vilken ger kontinuerlig och regelbunden träning i att undervisa. Övningsundervisningen är didaktiskt knuten till instrumentalmetodiken i ämne 1 och den metodik som är specifik för varje ämne 2.

Placeringen av VFU 4 i slutet av höstterminen har kritiserats, varför kursen kommer att flyttas till termin 10 som i ÄL. Detta förväntas ge mer meningsfull VFU och samtidigt möjliggöra bättre förberedelser inför *Självständigt arbete 2*. I programmet ingår två självständiga arbeten om 15 hp, det första på grundnivå i termin 5-6 och det andra på avancerad nivå som avslutning på utbildningen.

Termin	Kurs/delkurs*									
1	Musik 1	SSI1	Musik 1	SSI1	Musik 1					SSI1
2	VFU 1*		SSI2	Musik 1			SSI2	Musik 1	SSI2	Musik 1
3	Musik 1&2	DLE1	Musik 1&2	DLE1	Musik 1&2					DLE1
4	VFU 2		DLE2	Musik 1&2			DLE2	Musik 1&2	DLE2	Musik 1&2
5	SA1	Musik 1&2 samt SA1								SA1
6	SA1	Musik 1&2 samt SA1								
7	Musik 1&2	LL1	Musik 1&2	LL1	Musik 1&2					LL1
8	VFU 3		LL2	Musik 1&2			LL2	Musik 1&2	LL2	Musik 1&2
9	Musik 1&2	BB	Musik 1&2	BB	Musik 1&2	BB	Musik 1&2	VFU 4		Musik 1&2
10	Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete - musiklärare			Musik 1 samt SA2						

Musik 1: Musik med didaktisk inriktning 1-10
Musik 2 (valbar specialisering): Instrument och ensemble 1-7, Musik i klass 1-7, Musikteori och komposition 1-7, Musik- och ljudproduktion 1-7
UVK: SSI1, SSI2 (Skola som system och idé - musiklärare 1 resp. 2); DLE1, DLE2 (Den lärande eleven - musiklärare 1 resp. 2); LL1, LL2 (Leda lärande - musiklärare 1 resp. 2); BB (Betyg och bedömning - musiklärare);

Figur 2. Struktur för musiklärarprogrammet (ML) vid Kau

Skillnaden i programstruktur mellan ML och ÄL motiveras av att musikämnenas karaktär av färdighetsämne skiljer det från övriga ämnen, något som även motiverar ämnesinfärgning i UVK. En annan viktig skillnad är att musiklärare (liksom idrottslärare) får behörighet att undervisa i hela skolsystemet, vilket ställer särskilda krav på den musikdidaktiska undervisningen. Trots att programstrukturen skiljer sig mellan ÄL och ML samt att kursplanerna är olika, är uppbyggnaden av UVK och VFU i stora delar gemensam. I Del 1 väljs exempel och formuleringar av lärandemål företrädesvis från ÄL. Viktiga skillnader redovisas dock. I Del 1 benämns det avslutande självständiga arbetet examensarbete, även om benämningen är *Självständigt arbete 2* i ML.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

KaU bedömer att det är av största vikt att lärarutbildning såsom akademisk yrkesutbildning vilar i en aktivt forskande miljö samtidigt som den utförs i nära samverkan med faktisk yrkesutövning. Flertalet forskarutbildade kombinerar akademisk och professionsinriktad kompetens, vilket gör att teoretiska, didaktiska och forskningsrelaterade aspekter kan förenas i undervisningen. 93 procent av lektorsundervisningen i UVK sker med lärare som har lärarutbildning eller bedriver pedagogisk forskning (se Lärartabell). Doktorander med ämnesdidaktisk inriktning medverkar i undervisningen och bidrar med ett forsknings- och skolperspektiv. Flertalet adjunkter kombinerar erfarenheter från skolverksamhet med kunskaper om lärarutbildningens uppbyggnad och innehåll, vilket gör dem särskilt betydelsefulla i att stödja studenternas professionsutveckling och hålla samman olika utbildningsdelar. Ett ytterligare komplement är att studenterna även utanför VFU får möta förstelärare och särskilt kvalificerade lärare. Genom en överenskommelse som slutits med skolhuvudmännen i Värmland, den så kallade Värmlandsmodellen, kommer professionens främsta företrädare att involveras på del av tjänst i yrkesförberedande moment även vid sidan av VFU för att kunna förmedla lärande exempel från aktuell praktik. Avtal med enskilda skolhuvudmän håller nu på att slutas. Med den mix av lärare som medverkar i utbildningen kan den hävdas vila på såväl forskning som beprövad och aktuell skolerfarenhet. Lärarlaget har stark professionskompetens. Enligt Lärartabell sker 60 procent av undervisningstiden med lärare som har ämneslärarexamen.

Kau har i sin tillståndsansökan angett att minst 50 procent av undervisningstiden ska ske med disputerade lärare. Enligt Lärartabell var andelen 55 procent, inklusive konstnärligt befordrade lektorer och professorer vid ML. Siffrorna är något lägre för UVK, 50 procent. (60 procent för tillsvidareanställda) och 17 procent för VFU. Kau har vidtagit kraftfulla åtgärder för att höja andelen disputerad medverkan. Stora insatser görs fortlöpande för att förbättra rekryteringen. Kau har tagit fram en särskild rekryteringsstrategi. Erfarenheten är dock att det är effektivare att forskarutbilda adjunkter. Inte minst bidrar det till kontinuitet och forskningsförankringen av utbildningen. Satsningen på forskarutbildning av adjunkter fortsätter. Av undervisningstiden med icke-disputerade lärare med minst halvtid på Kau utförs enligt Lärartabell 38 procent av forskarstuderande (musik undantaget). Motsvarande siffra explicit för UVK är 40 procent.

En brist är att medverkan av professorer med didaktisk eller ämnesdidaktisk inriktning i utbildningen är låg. Detta är en baksida av att man inom Kau:s utbildningsvetenskapliga forskning, och särskilt den ämnesdidaktiska, varit mycket framgångsrik att erhålla externa forskningsmedel, vilket gjort att de ledande forskarna i mindre utsträckning funnits tillgängliga för undervisningen. Kau har ett uttalat mål att forskare ska undervisa minst 20 procent av tjänstetiden, något som för enskilda forskare inte uppnåtts. Utvecklingen av forskningen ger dock möjlighet att förbättra forskningsförankring av utbildningarna och kommer på sikt leda till att det finns ett ökat antal seniora forskare som är tillgängliga för undervisning och stärkande av utbildningsmiljön.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Kau:s forskning vilar på ämnesinriktade, ämnesdidaktiska och allmändidaktiska miljöer, finansierade av fakulteterna och LUN, som har arbetsgivaransvar för lärare och svarar för forskningsutrymme till lektorer och professorer och kompetensutveckling av adjunkter. Inom fakulteternas institutioner finns forskarutbildningsämnen och högre seminarier. Ett flertal institutioner har lärare verksamma inom lärarutbildningen. Ansvar för UVK vilar dock på två institutioner, Institutionen för pedagogiska studier och Institutionen för samhälls- och kulturvetenskap. Den forskarutbildning som har relevans för ämneslärarprogrammet bedrivs inom flera olika forskarutbildningsämnen. En stor del av pedagogisk, didaktisk och även ämnesdidaktisk forskarutbildning är dock knuten till forskarutbildningsämnet pedagogiskt arbete.

LUN har ett särskilt ansvar för lärarutbildningarnas forskningsförankring. Enligt planeringsdirektivet 2017-2019 riktas 9 procent, drygt 20 mnkr årligen, av Kau:s samlade forskningsanslag till LUN. Anslaget kanaliseras huvudsakligen via fyra ämnesdidaktiska och didaktiska centrumbildningar som verkar ämnes- och fakultetsövergripande – Centrum för samhällsvetenskapernas didaktik (CSD), Centrum för språk- och litteraturredidaktik (CSL), Science, Mathematics, Engineering Education (SMEER) och Utbildningsvetenskapliga studier av barn och barndom (UBB). Centrumbildningarna bedriver forskning som är praxisnära och yrkesrelevant. Satsningen på centrumbildningar har varit ett effektivt sätt att bygga starka forskningsmiljöer, vilket bland annat visas av framgång i att få externa forskningsanslag från bland annat Vetenskapsrådet. Ett annat kvitto på framgång är att ROSE (Research on Subject-specific Education), som bildats ur de ämnesdidaktiska centrumbildningarna, år 2016 utnämndes till stark forskargrupp inom Kau grundat på internt beslutade kriterier. ROSE tilldelas särskilda utvecklingsmedel för att utveckla vetenskaplig excellens. De kriterier som ska bedömas är bland annat extern finansiering, forskningsförankring av grundutbildning och deltagande forskares engagemang i utbildning samt samverkan med omgivande samhälle. Forskargruppen ska även utveckla en inkluderande kultur som involverar även adjunkter.

Flertalet av de lärare som medverkar i ämneslärarprogrammet är knutna till centrumbildningarna och ROSE, i de projekt de finansierar eller i högre seminarier. Centrumbildningarna har seminarierier som liksom ämnesgruppernas seminarier bidrar till att sprida aktuell forskning inom läraryrket. Även studenter är välkomna.

Satsningen på centrumbildningar har gynnat ämnesdidaktisk forskning, medan forskning inom UVK- och VFU-områdena i högre grad varit beroende av fakultetsmedel. För att stärka forskningen och forskningssamverkan inom dessa områden, har LUN i enlighet med sin nyligen antagna forskningsstrategi avsatt medel för forskningsförankring av utbildningen inom UVK och VFU samt beforskning av lärarutbildningens praktik. Medel har även fördelats för att stärka den musikdidaktiska forskningsmiljön som inte varit involverad i centrumbildningarna. För 2019 har 1,7 mnkr avsatts. Forskningsförankringen förstärks även av att centrumbildningarna nu utvecklar forskning och utveckling i samverkan med skolorna inom ramen för

försöksverksamheten med praktisk forskning (ULF). Till dags dato har även 42 skolverksamma lärare påbörjat forskarutbildning vid Kau, särskilt inom ramen för statliga satsningar och nationella forskarskolor. Många av dessa medverkar i utbildningen och kan förmedla både ett vetenskapligt och ett skolnära perspektiv, samtidigt som de utgör en integrerad del av lärarlaget. Mera information om samverkan med skolhuvudmännen som påverkar lärarförsörjning och kompetensutveckling ges under Arbetsliv och samverkan.

Centrumbildningar ansvarar själva för allokeringen av sina forskningsresurser, men utvärderas i efterhand främst utifrån vetenskaplig produktion och kvalitet, extern finansiering och bidrag till forskningsförankring av lärarutbildning. Den pågående forskningen påverkar undervisningen exempelvis genom att föreläsningar, seminarier, tematiska uppgifter och studentprojekt tar utgångspunkt i forskningen, samt genom att studenterna tidigt får tillämpa ett forskande arbetssätt. Indirekt får forskningen återverkan på kursplaner och litteraturlistor. Projektarbeten i utbildningen grundas ofta i pågående forskning och resultaten diskuteras utifrån aktuellt forskningsläge. I många fall initieras examensarbetsprojekt i nära anslutning till forskningen.

Som exempel på forskningsprioritering med betydelse för ämneslärarprogrammet kan nämnas att forskargruppen ROSE i sitt forskningsprogram har en inriktning mot transformation, det vill säga integration av ämnesmässig och -didaktisk kunskap för att öka elevens lärande. Forskningsprogrammets tre delprojekt berör digitalisering, hållbar utveckling respektive migration.

Vad gäller professionsinriktad miljö odlas den även bland de lärare som ansvarar för VFU. De aktiviteter som ges för att utbilda, fortbilda och samordna LLU, samt de som organiseras av Regionalt utvecklingscentrum (RUC), utgör knutpunkter som samlar universitetets lärarutbildare och LLU (se vidare Arbetsliv och samverkan). Den professionsinriktade miljön stärks genom det utbyte med skolhuvudmännen som sker inom ramen för Värmlandsmodellen (se Personal)

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. *Visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.*

Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 2.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Examensmålet prövas och uppnås särskilt i examensarbetet, vilket visas av bland annat lärandemålet ”argumentera för valda metoder och teorier, genomförda datainsamlingar och analyser samt identifiera eventuella felkällor, med utgångspunkt för valda metoder och teorier” som prövas genom granskningen av examensarbetet. Som förberedelse för examensarbetet föregås det av den avslutande UVK-kursen *Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete* som har examensmålet i fokus, vilket visas av kursens lärandemål:

- *analysera och värdera forskning om skolors utvecklingsarbete och resultat*
- *redogöra för olika vetenskaps- och kunskapsteoretiska perspektiv på forskning med relevans för utbildning, undervisning och lärande*
- *jämföra, analysera och värdera olika forskningsdesigner och forskningsmetoder med relevans för utbildning, undervisning och lärande*
- *identifiera och värdera olika positioneringar och metodval inom ämnesdidaktisk forskning med relevans för genomförandet av en vetenskaplig undersökning*
- *formulera och avgränsa en relevant ämnesdidaktisk forskningsfråga*

Förutom att förbereda för examensarbetet, avses kursen också ge kunskaper, och färdigheter om forsknings-, kvalitets- och utvecklingsarbete. Detta ska möjliggöra för studenten att få ett vetenskapligt förhållningssätt till egen undervisning och skolverksamheten i stort, där utvärdering, reflektion och utveckling är viktiga komponenter. Kursen består av en allmän del med fokus på forsknings-, kvalitets- och utvecklingsarbete på en allmän övergripande skolenivå samt en ämnesdidaktisk del där forskningsansatser och metoder inom ämnesdidaktisk forskning studeras, med studenterna uppdelade i ämnesspecifika grupper efter ämnesinriktningen på examensarbetet. Examinationen sker genom skriftliga inlämningsuppgifter som seminariebehandlas. Som stöd finns föreläsningar och handledningsseminarier. Den första uppgiften, som handlar om skolutveckling och ämnesdidaktiskt utvecklingsarbete utifrån case, examinerar de första två målen, medan den andra som examinerar övriga mål gäller identifiering, utformning och jämförelse av forskningsdesigner. Denna andra examinationsuppgift omfattar att formulera ett ämnesdidaktiskt forskningsproblem. Vidare ska en systematisk litteratursökning göras, varifrån minst sex nationella och internationella artiklar relaterade till forskningsproblemet ska presenteras. Urvalet ska göras utifrån relevans och antal citeringar samt motiveras. På basis av litteraturgenomgången formuleras syfte och

forskningsfrågor, utifrån vilka tre olika forskningsdesigner föreslås för att analysera forskningsfrågorna med hjälp av både kvantitativ metod som enkät, en kvalitativ metod som antingen intervju/dokumentstudie eller observation/ intervention samt en valfri metod. Som en andra del ska de föreslagna forskningsdesignerna jämföras och det möjliga kunskapsbidraget med respektive metod värderas. Redovisning sker i form av PM. Det efterföljande seminariet genomförs med oppositionsförfarande enligt en rutin som överensstämmer med seminariebehandling av examensarbeten. För G krävs att studenten värderar alternativa forskningsdesigner samt analytiskt och logiskt klarlägger vilken kunskap var och en av designerna kan ge upphov till. Studenten ska visa hur jämförelser och värderande av varje designs kunskapsbidrag vilar på argument som rör giltighet, generalisering eller validitet och reliabilitet. Seminarieledarna utgörs av handledare och examinerande lärare i examensarbetet och kan genom konstruktiv kritik förbereda studenterna inför examensarbetet. Genom kursens upplägg och koppling till examensarbetet får studenterna konkret erfarenhet av att arbeta med forskningsmetoder och kan tydligare få insikt om sambanden mellan frågeställningar, metoder, resultat och deras tolkning. Ett identifierat problem som nu åtgärdats är att vetenskapsteori och metoder tidigare huvudsakligen diskuterades teoretiskt. Nu har övningar med praktiska tillämpningar introducerats där studenterna bland annat ska kunna förstå hur val av metod påverkar möjliga resultat.

För att kunna uppnå lärandemålen i en metodkurs på avancerad nivå krävs att metodkunskaper och vetenskapligt arbetssätt grundläggs tidigt i utbildningen och successivt fördjupas. Detta sker såväl i ämnesstudierna (se Del 2) som i UVK. I UVK bearbetar studenterna de didaktiska momenten med hjälp av vetenskaplig litteratur och verksamma lärares erfarenheter. Vetenskapsteori och forskningsmetoder behandlas för att ge förståelse om ämnets vetenskapliga grund.

I UVK på grundnivå behandlas förankringen av skolans läroplaner och värdegrund i demokratiska värderingar, forskning och beprövad erfarenhet i *Skola som system och idé*. Läroplansteori med betoning på svensk läroplansforskning sätts i pedagogisk-didaktiska perspektiv på skolan. Ett lärandemål är att "*analysera några centrala pedagogisk-didaktiska perspektiv som präglat forskning om svensk skola och lärarkyrket*" vilket examineras med tentamen och seminarier. Bland annat behandlas relationen mellan styrdokument, forskning och praktik i en skriftlig tentamen om skolans värdegrund, där studenten ska reflektera kring värdegrunden som den är formulerad i läroplanen, diskutera begreppsvalen, konfliktlinjer samt möjligheter och problem med värdegrundsformuleringarna kopplat till värdegrundsuppdraget i praktiken. Krav ställs på att resonemangen ska underbyggas med hänvisningar till kurslitteraturen. I den variant av kursen som ges i ML sker dessutom en fördjupning i det musikpedagogiska området och, vid sidan av dess vetenskapliga grund, även dess konstnärliga grund med särskilt fokus på estetiska lärprocesser och uttryck. Skolans värdegrund sätts här i relation till konstnärliga ämnen.

I följande UVK-kurs, *Den lärande eleven*, introduceras vetenskapsteori och filosofi för att ge redskap att problematisera kunskapsbegreppet och lärandeprocesser. Samtidigt utvecklas den pedagogisk-didaktiska grunden med fokus på teoretiska, specialpedagogiska och utvecklingspsykologiska perspektiv på elevens lärande samt elevens sociala och kulturella förutsättningar för lärande. Ett lärandemål är att "*redogöra för och problematisera olika förutsättningar för barns, ungas och vuxnas lärande i skilda lärandemiljöer utifrån teoretiska och erfarenhetsbaserade perspektiv på kunskap och lärande*", vilket innebär att kunskap och lärande bearbetas utifrån olika teoretiska perspektiv, forskningsresultat, lärares erfarenhet och studentens egna erfarenheter. I föreläsningar behandlas vetenskapliga perspektiv på kunskap och deras relevans för undervisning och lärarrollen. Vidare bearbetning sker i seminarier. Den breda ansatsen av perspektiv, exempelvis sociala, ekonomiska och specialpedagogiska, ger en allsidig belysning av lärandemålet. Examination av lärandemålet sker genom individuella skriftliga inlämningsuppgifter med muntlig redovisning i seminarieform där gruppuppgifter ingår. Ett exempel på en skriftlig examinationsuppgift i ÄL är att

analysera skolans kunskapsuppdrag samt att ge och bearbeta konkreta exempel på utmaningar och möjligheter vad gäller elevers kunskapsutveckling inom undervisningsämnet i förhållande till kunskapsmål. I ML examineras lärandemålet i en miniuppsats där elevers lärande analyseras utifrån en videodokumenterad undervisningssituation i musik där studenten ska koppla egen erfarenhet till vetenskapsteori och forskningsmetod. För godkänt betyg (G) ska studenten formulera och besvara relevanta frågeställningar och resonera i relation till ett valt teoretiskt perspektiv. Studenterna gestaltar även olika perspektiv på lärande i en fiktiv undervisningssituation, och kopplar därigenom vetenskaplig grund till egen erfarenhet.

När studenterna kommer till UVK på avancerad nivå har de en grundad förståelse för relationen vetenskap – beprövad erfarenhet efter att ha genomfört huvuddelen av sina ämnesstudier och fått omsätta teori i praktisk undervisning under två VFU-perioder. På avancerad nivå fokuseras därför ledarskap och bedömning. I *Leda lärande* behandlas ledarskap utifrån lärarens uppdrag att skapa förutsättningar för elevens lärande. Ett lärandemål är att *”redogöra för och problematisera aktuella teorier om lärares ledarskap”*, som behandlas genom uppgifter där studenten får observera och analysera grupprocesser samt examineras genom seminarier och skriftliga uppgifter (bland annat genom poddar). En uppgift som utvecklats för att studenterna ska relatera kunskap om forskningsmetoder till lärares erfarenhet omfattar en egen intervjuundersökning av lärare om deras värdegrundsarbete. I ML bygger motsvarande uppgift på observation av lärares ledarskap och kommunikation under en musiklektion. För G ska studenten kunna resonera om hur olika perspektiv på ledarskap och kommunikation kan främja en demokratisk, trygg och stimulerande lärandemiljö. I ÄL-kursens slutuppgift skriver studenten en uppsats för att beskriva ett planerat arbete i en skola med olika gruppdynamiska utmaningar utifrån ett givet case. Teori från vetenskaplig litteratur och kurslitteratur ska länkas samman med erfarenheter från egen undervisning, egna undersökningar och seminarier i kursen. För G ska ett balanserat resonemang föras mellan teori och egna erfarenheter/reflektioner.

I *Betyg och bedömning* behandlas bedömning som metod att mäta kunskap. I kursutvärderingsanalyser har det identifierats ett behov av att förtydliga kopplingen teori och bedömnings- och betygsättningspraktik. Ett utvecklingsarbete har genomförts under vt-18 som resulterat i förändrade undervisningsmoment och examinationer. Bland annat har en workshop införts, där studenterna i ämnesgrupper tar fram bedömningsunderlag som analyseras och diskuteras under lärarledning. Workshopen behandlar bland annat lärandemålet *”diskutera bedömningsunderlag utifrån begreppen validitet och reliabilitet, samt redogöra för vilken typ av kunskap olika bedömningsunderlag mäter/inte mäter”*. Examination sker muntligt i ett seminarium och i en skriftlig uppgift där studenten ska formulera och resonera kring och motivera bedömningar. För G krävs att studenten kan definiera begreppen korrekt och tillämpa dessa på ett bedömningsunderlag samt diskutera vilken typ av kunskap som underlaget mäter respektive inte mäter. Ett annat lärandemål, *”kritiskt granska olika former av bedömningsunderlag utifrån pedagogiska och didaktiska modeller/teorier/perspektiv”*, examineras på ett muntligt seminarium, där studenten för G granskar underlaget kritiskt, vilket bland annat innefattar att lyfta fram för- och nackdelar, anknyta till något pedagogiskt eller didaktiskt perspektiv samt förankra sin granskning i relevant kurslitteratur.

Studenterna tränas genom hela utbildningen systematiskt i att ta del av och förmedla vetenskap samtidigt som de utvecklar färdigheter att själva genomföra vetenskapligt förankrade undersökningar och skolutvecklingsprojekt. Studenterna får kontinuerligt sätta sina egna erfarenheter i en vetenskaplig kontext och i relation till beprövad erfarenhet, inte minst under VFU. Metodundervisning sker också fortlöpande. Ett utvecklingsområde är kvantitativa metoder som skulle behöva fokuseras tydligare tidigt i utbildningen, varför översyn nu sker. Vidare sker översyn för att förbättra samordning av metod- och vetenskapsteoriundervisningen mellan ämnesstudier och UVK.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Examensmålet berör utveckling av generiska färdigheter som krävs för ett evidens- och erfarenhetsbaserat arbetssätt som primärt tillämpas i den egna praktiken, men som också ger förutsättningar för att kunna bedriva skolutveckling. Det handlar om att kunna bearbeta och syntetisera erfarenheter och rön, göra experiment, dra slutsatser och rapportera. Måluppfyllelsen bygger på samspelet mellan utbildningsdelar. UVK-kurserna har rollen att samla erfarenheter från ämnesdidaktik och VFU, bearbeta och reflektera över dem utifrån en utbildningsvetenskaplig teoribas samt att bygga teoretisk medvetenhet som omsätts i ämnesdidaktiska studier och VFU. Detta gäller i synnerhet kunskap och lärande samt elevers förutsättningar. Måluppfyllelsen demonstreras ytterst dels i VFU, dels i examensarbetet. I alla VFU-kurser tränas kritisk reflektion genom att arbeta med den självvärdering som ligger till grund för trepartssamtalen. I sista VFU-kursen ingår lärandemålet *"argumentera för teoretiskt välgrundade möjligheter till verksamhetsutvecklande arbete"*. Målet examineras genom en skriftlig utvecklingsplan kopplat till bedömning. Studenten ska ta utgångspunkt i erfarenheter från VFU och teoretiska studier och välja en övergripande eller undervisningsspecifik problematik. Planen diskuteras med LLU. Texten, 6-10 sidor, ska argumentera för överväganden och förväntade positiva effekter på elevers lärande. Analysen bedöms utifrån hur den är förankrad i styrdokument och vetenskaplig litteratur, skolans uppdrag och den lokala skolans verksamhet samt pedagogisk/didaktiska överväganden och teorier.

Kursen *Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete*, som föregår sista VFU:n och examensarbetet, ger studenten förutsättningar att utveckla yrkesverksamhet och bidra till kunskapsutveckling genom ett vetenskapligt förhållningssätt till egen undervisning och en systematisk arbetsmodell. Denna modell består i att definiera utvärderingsbara mål, utvärdera måluppfyllelse och elevförståelse, inhämta och konsumera vetenskapliga rön, anpassa undervisningen samt utvärdera på nytt. Sambandet mellan undervisning och elevers lärande görs till föremål för såväl individuell som kollektiv reflektion. Lärandemålet *"analysera och värdera forskning om skolors utvecklingsarbete och resultat"* examineras i en tvådelad uppgift. Den ena gäller att argumentera med stöd av forskning kring prioriteringar för utveckling av skolan. Den andra gäller att utifrån ett undervisningsproblem beskriva och analysera ett möjligt ämnesdidaktiskt utvecklingsarbete. Redovisning sker genom individuella texter med förankring i fakta från kurslitteratur.

Förmågan att insamla, systematisera och reflektera över erfarenheter och forskningsrön grundläggs under ämnesstudierna genom bland annat fältstudier, övningar samt litteratursökning och -analys. I UVK sker vidareutveckling mot det pedagogisk-didaktiska fältet. I *Skola som system och idé* ingår lärandemålet ”*analysera några centrala pedagogisk-didaktiska perspektiv som präglat forskning om svensk skola och läraryrket*”, som examineras i en skriftlig tentamen. Här ska studenten kunna redogöra för den utvidgade didaktiska triangeln (med hänsyn till klassrummet, skolan som institution och det större samhälleliga sammanhanget) som är ett uttryck för hur forskningsresultat påverkat svensk skola. I *Den lärande eleven* ingår lärandemålet ”*redogöra för och problematisera olika förutsättningar för barns, ungas och vuxnas lärande i skilda lärandemiljöer utifrån teoretiska och erfarenhetsbaserade perspektiv på kunskap och lärande*”, som behandlas och examineras genom flera olika moment. Vid kursens början skapar studenten en föreställningskarta som utgångspunkt för metarefleksion över sitt lärande och för att synliggöra hur föreställningarna utvecklats under kursen. Resonemangen ska förankras i litteratur och redovisas skriftligt. Målet berörs även i examinerande litteraturseminarier och skrivuppgifter, exempelvis ett där begreppet *kunskap* problematiseras utifrån olika perspektiv. Ungas förutsättningar för lärande behandlas genom att studenterna presenterar en konstruerad fallbeskrivning på ett examinerande seminarium (1 hp) och sedan bearbetar den individuellt, skriftligt utifrån litteraturstudier (3 hp) samt föreslår lösningar på aktualiserade problem. I kursen bearbetas och teoretiseras även erfarenheter från VFU 1. För att stärka kopplingen mellan det teoretiska kursinnehållet och undervisning samt för att studera hur elever möter digitalisering har en fältuppgift införts. Forskning och beprövad erfarenhet problematiseras i konstruktion och bearbetning av fallbeskrivningar där elevers olika förutsättningar för lärande diskuteras med koppling till teori och egna erfarenheter. I ML görs liknande reflekterande uppgifter, bland annat att i essäform reflektera över sina erfarenheter och upplevelser av det egna musikaliska lärandet i relation till både utvecklingspsykologiska, musikpsykologiska och teoretiska perspektiv på lärande, för att därigenom belysa förutsättningar för barns och ungas utveckling och lärande.

I UVK på avancerad nivå systematiseras och problematiseras egna och erfarna lärares erfarenheter i relation till teori och forskningsrön. *Leda lärande* behandlar ledarskap inom undervisning i relation till skolans styrning och ledning. Kursen berör även elevmedverkan, värdegrundsfrågor, påverkan av lärares ledarskap på elevers attityder, motivation och intresse samt samverkan med omgivande samhälle. Utifrån teorier om ledarskap problematiseras lärarens ledarskap med utgångspunkt i studentens egna erfarenheter. Kursens slutuppgift (5 hp) innebär att individuellt skriftligt (max 2 500 ord) reflektera över yrkesrollen och ledarskapet samt syntetisera teorier och forskningsrön med erfarenhet från seminarier, undersökningar och VFU. Uppgiften har som scenario en skola med utmaningar som berör bland annat konflikthantering, gruppdynamiska processer och värdegrund. För G krävs ett balanserat resonemang mellan teori/styrdokument och egna erfarenheter/reflektioner. Motsvarande uppgift i ML behandlar hantering av en fiktiv eller självupplevd konflikt utifrån egna och andras erfarenheter samt litteratur. I *Betyg och bedömning* behandlas bedömning i ett samhälls- och skolutvecklingsperspektiv genom lärandemålet att ”*analysera och identifiera bedömningens funktion i relation till skolans mål- och resultatsystem*”, som examineras i en hemtentamen. För G krävs att studenten gör en sakligt underbyggd analys med hänvisning till kurslitteratur av funktionen av bedömning i ett mål- och resultatstyrt system samt hur internationella kunskapsmätningar påverkar nationell skolpolitik. Likheter och skillnader mellan dagens och tidigare betygssystem ska identifieras, och utmaningar och möjligheter med betygssystemet diskuteras. På ML ska studenten även formulera och motivera exempel på bedömningar i ämnet musik, vilken sorts kunskap som bedöms samt hur detta kan kommuniceras till elever och vårdnadshavare. För G krävs resonemang och motivering kring bedömningsunderlagets delar kopplat till litteratur och forskningsresultat. Egna och andras erfarenheter ska beaktas.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

- 4. Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Examensmålets uppfyllelse säkerställs särskilt genom VFU där studenten får planera, genomföra och utvärdera undervisning under handledning av LLU som också bedömer studentens prestationer och medverkar i trepartssamtal, där studentens professionella utveckling diskuteras. Lärandemålen uttrycker att studenten över VFU-perioderna successivt ska öka ansvaret för undervisningen för att i sista VFU-kursen kunna ta ansvar för "längre perioders undervisning". Det finns en progression i tillämpningen av såväl ämnes- som allmäntdidaktik genom alla VFU-kurser, även om de första två VFU-perioderna i ämneslärarprogrammet är ämnesrelaterade, knutna till ingångs- respektive andraämnet. VFU 1 är i regel förlagt till årskurs 7 – 9 i ÄL och alla stadier i grundskola och gymnasiet i ML. Övriga VFU-perioder genomförs i gymnasieskolan. Hur förmågan att tillämpa ämnesdidaktik utvecklas och säkras behandlas i del 2. Innehållet i UVK tillämpas även i VFU-kurserna med krav på allt större självständighet och ansvar. Följande lärandemål i sista VFU-kursen handlar om tillämpning av det som UVK omfattar:

- agera i enlighet med de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen*
- förebygga, hantera och bearbeta konflikter i enlighet med lokala styrdokument, t.ex. den lokala likabehandlingsplanen*
- identifiera elevers olika förutsättningar och specialpedagogiska behov och vidta relevanta åtgärder vid planering, genomförande och utvärdering av undervisning*
- organisera och dokumentera bedömning och, i förekommande fall, betygsättning av elevers lärande, samt under handledning, på tillämpliga sätt, kommunicera detta med elever, vårdnadshavare och personal*

Examinationen sker genom fullgjord och dokumenterad VFU, vilket innebär att lärandemålen utgör utgångspunkt för de formativa trepartssamtalen och de bedömningsunderlag som LLU skriver med motivering för bedömningen om målet uppfyllts. I mallarna för studentens underlag för trepartssamtalet samt i bedömningsunderlaget utvecklas och exemplifieras vad som krävs för måluppfyllelse. Kraven gällande det andra målet uttyds:

- använder forskning och beprövad erfarenhet samt lokala styrdokument som utgångspunkt i arbetet med och kring konflikter
- bidrar i det förebyggande värdegrundsarbetet på skolan
- aktivt ingriper och bidrar till att lösa situationer där konflikter uppstått
- deltar aktivt i samtal och aktiviteter med syfte att förebygga och bearbeta konflikter

Underlaget används som utgångspunkt för de formativa trepartssamtalen, där möjligheter finns att fånga upp och vid behov sätta in insatser kring en student. Trepartssamtalen möjliggör en kalibrering av LLU:s tolkning av lärandemålen inför kommande bedömning av studenten.

Dessutom examinerar universitet muntligt lärandemålet ”*analysera den egna professionsutvecklingen samt diskutera vidare behov av utveckling*” inom ramen för VFU-kursen. Uppgiften handlar om att studenten synliggör och kritiskt diskuterar den egna professionsutvecklingen vid VFU-periodens slut. Lärandemålen i VFU-kurserna relaterar direkt till det teoretiska innehållet i UVK-kurserna, i exemplet ovan särskilt *Leda lärande* på avancerad nivå. I UVK-kurserna ingår förutom moment som berör det teoretiska innehållet även träning på tillämpning. Exempelvis består ett examinerande seminarium i *Leda lärande* av konkreta övningar gällande samtalsmetodik, konfliktförebyggande arbete och kommunikation. I en workshop i *Betyg och bedömning* för ÄL (se Mål 2) ingår tillämpningsövningar gällande utformning av bedömningsunderlag med hänsyn till ämnesinnehåll och pedagogiska/didaktiska överväganden. I ML behandlar workshopen studenters egna bedömningar av ett inspelat framförande av ett musikstycke.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Måluppfyllelsen demonstreras huvudsakligen under VFU och examineras med stöd av de bedömningsunderlag som LLU skriver. Examensmålet berör särskilt ämnesundervisningen; sambandet mellan ämnesdidaktiska studier och VFU utreds närmare i del 2. Vad gäller att stimulera varje elevs lärande och utveckling finns lärandemål i samtliga VFU-kurser. I VFU 3 formuleras målet som att kunna *"identifiera elevers olika förutsättningar och specialpedagogiska behov och vidta relevanta åtgärder vid planering, genomförande och utvärdering av undervisning"*. Målet förtydligas i bedömningsunderlaget som att studenten exempelvis:

- *beskriver vilka förutsättningar och specialpedagogiska behov eleven har*
- *medvetet planerar och genomför inkluderande undervisning*
- *medvetet använder strategier baserade på forskning och beprövad erfarenhet för att skapa likvärdighet i undervisning där inkludering inte är möjlig*
- *tar hjälp av specialpedagoger och speciallärare för att tillgodose elevers olika förutsättningar och behov*
- *utvärderar undervisningen utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv*

Måluppfyllelsen grundläggs i UVK, bland annat med beaktande av specialpedagogiska aspekter. I *Den lärande eleven* finns följande lärandemål:

- *redogöra för och problematisera olika förutsättningar för barns, ungas och vuxnas lärande i skilda lärandemiljöer utifrån teoretiska och erfarenhetsbaserade perspektiv på kunskap och lärande*
- *redogöra för och problematisera hur barn och ungas utveckling och uppväxtvillkor påverkar elevers förutsättningar för lärande*
- *redogöra för och problematisera olika specialpedagogiska förhållningssätt till undervisning och lärande*

Examinationen sker främst genom att studenterna konstruerar fallbeskrivningar. I den ena uppgiften ska studenterna utifrån fallet individuellt skriftligt redogöra för och problematisera olika förhållningssätt till undervisning och lärande utifrån olika specialpedagogiska perspektiv. I den andra uppgiften formuleras fallbeskrivningen i grupp. Utgångspunkten är en fiktiv elevs individuella och sociala förutsättningar för

lärande, med hänsyn till exempelvis etnicitet, identitet, genus, sexualitet, klasstillhörighet, kriminalitet och missbruk. I ML behandlas även hur musik kan forma ungas identitetsarbete. I en andra del av uppgiften ska studenten individuellt, skriftligt reflektera över fallbeskrivningens problematiker och föreslå åtgärdsplaner på aktualiserade problem, där lärares och andras roller tydliggörs. För G krävs att åtgärder beskrivs och motiveras tydligt utifrån elevers förutsättningar och behov av åtgärder.

I *Leda lärande*, på avancerad nivå, examineras i ÄL lärandemålet "*problematisera betydelsen av lärares ledarskap för elevernas engagemang i sina egna lärprocesser*" i ett examinerande seminarium där studenterna med utgångspunkt i litteratur i grupper problematiserar ledarskapet i relation till elevers lärande, kunskapsutveckling och motivation samt sammanfattar i en podd. Målet examineras även i kursens slutuppgift, där studenten utifrån en fallbeskrivning ska reflektera över sin ledarroll med stöd av egna erfarenheter och den litteratur som behandlats i kursen (se Mål 3). I ML behandlas målet "*hur teorier och metoder för konflikthantering kan problematiseras och tillämpas*" i en skriftlig uppgift, där en fiktiv eller självupplevd konfliktsituation och två sätt att hantera denna konflikt, ett konstruktivt och ett problematiskt, sätts i relation till kurslitteraturen. På ett efterföljande seminarium ska studenterna gestalta de valda konfliktsituationerna och deras lösningar, något som har direkt bäring på det övergripande målet.

I *Betyg och bedömning* berörs bedömningens påverkan på elevers motivation. Ett lärandemål i ÄL är "*identifiera och värdera bedömningens sociala och pedagogiska funktioner*". Examinationen sker i en examinerande workshop där studenterna ska konstruera bedömningsunderlag och diskutera dess fördelar och nackdelar. I denna diskussion ska studenterna identifiera och reflektera över bedömningsunderlagets sociala och pedagogiska funktioner. I ML ingår även att skriftligt redogöra för hur läraren i sin undervisning ska kunna använda bedömningsunderlag som grund och stöd för att utveckla elevers lärande. I en annan uppgift ingår att muntligt redogöra för och resonera kring progressionen och den typ av kunskap och förmågor som mäts i ett valt befintligt underlag. I kursen *Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete* behandlas skolutveckling i syfte att stimulera elevers individuella utveckling, bland annat med hänsyn till internationella kunskapsmätningar. Detta innefattas i lärandemålet "*analysera och värdera forskning om skolor och lärares utvecklingsarbete och resultat*" som examineras genom en individuell skrivuppgift baserad på en fallbeskrivning. För G krävs argumentation för val av synsätt och problemlösningar i relation till aktuell litteratur.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. *Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

För ämneslärarprogrammet som en akademisk yrkesutbildning är förmågan att göra bedömningar utifrån vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter central, varför moment som innebär förmågan att värdera komplexa problemställningar genomsyrar utbildningen. I ämneskurserna tränas och examineras förmågan att söka och värdera forskningsinformation och analysera i observationer och problemställningar i en vetenskaplig kontext. Hur samhälleliga och etiska perspektiv kommer in är ämneskontextuellt.

Möjligheten att omsätta förmågan i pedagogiskt arbete gäller dock huvudsakligen i VFU och i viss mån i de ämnesdidaktiska studierna. Måluppfyllelsen säkras därför främst genom sista VFU-kursen och examensarbetet. I den sista VFU-kursen har samtliga lärandemål relevans för examensmålet i varierande utsträckning. Kopplingen till vetenskapliga aspekter uttrycks särskilt av *"planera, leda, genomföra och utvärdera ... undervisning ... teoretiskt förankrat i ämneskunskap och ämnesdidaktik"*. Samhälleliga och etiska aspekter handlar om koppling till styrdokument, värdegrund och normkritik. Ett lärandemål med samma lydelse i alla VFU-perioder är att *"agera i enlighet med de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen"*. I bedömningsunderlaget uttyds och exemplifieras målet som att studenten:

- *i arbetet med elever, vårdnadshavare och personal beaktar varje människas egenvärde och visar respekt för individen*
- *arbetar aktivt för att tydliggöra och synliggöra de grundläggande värden som anges i styrdokumentet*
- *tar klart avstånd från och motverkar aktivt sådant som strider mot de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen*

Alla lärandemål examineras i VFU med stöd av trepartssamtal och bedömningsunderlag, med undantag för *"argumentera för teoretiskt välgrundade möjligheter till verksamhetsutvecklande arbete"*, som examineras genom en skriftlig utvecklingsplan (se Mål 3).

Examensarbetskursens syfte *"att studenten skall utveckla fördjupad kunskap om forsknings- och utvecklingsarbete och förmåga att genomföra ett självständigt ämnesdidaktiskt forskningsanknutet arbete med relevans för kommande yrkesutövning"* är något som också uttrycks i lärandemålen, bl.a. *"värdera resultatet av det egna arbetet i relation till tidigare forskning samt identifiera behov av vidare forskning inom aktuellt område"*. Detta innebär att göra bedömningar utifrån vetenskapliga aspekter.

I de två första VFU-kurserna som ingår i ämnesstudierna finns lärandemål som handlar om att planera och genomföra undervisning som är förankrad i styrdokument och teoretiskt i ämneskunskap och ämnesdidaktik. Det ingår i båda kurserna en skrivuppgift att *"beskriva och reflektera"*, respektive *"analysera"* den egna undervisningen och argumentera kring denna förankring, där resonemangen ska byggas under av litteraturreferenser.

UVK-kurserna bygger på och bearbetar erfarenheter från VFU och gör det möjligt för studenterna att tillägna sig en teoretisk grund att bearbeta i ämnesstudier och tillämpa i senare VFU-perioder. I första UVK-kursen på grundnivå, *Skola som system och idé* behandlas skolans styrning, historia och värdegrund. Kursen utgår från en läroplansteoretisk grund, där såväl vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter berörs. Till lärandemålen hör att *"redogöra för olika läroplansteoretiska perspektiv som använts för att analysera skolans verksamhet"* och *"analysera några centrala pedagogisk-didaktiska perspektiv som präglat forskning om svensk ungdomsskola och läraryrket"*. Dessa lärandemål examineras genom skriftlig tentamen och i seminarier. Ett examinerande moment gäller deltagande i en värdegrundsdag, där casepedagogik tillämpas för att finna alternativa lösningar på olika konkreta skolsituationer som berör värdegrunden. Problemställningarna är i grunden samhällsliga och etiska och relaterar till värdegrunden som den uttrycks i styrdokumentet, men bearbetas med stöd av den teoretiska grunden och forskning. Värdegrundsfrågor, där barnkonventionen och hållbar utveckling är centrala inslag, behandlas särskilt i kursen. Lärandemålet *"redogöra för olika former för styrning av svensk skola med avseende på bland annat styrdokument i form av skollag och läroplan samt internationella överenskommelser som deklarationen om mänskliga rättigheter och konventionen om barnens rättigheter"* examineras med en skriftlig uppgift där studenten ska redogöra för hur ideologisk styrning påverkar den svenska skolan samt analysera tillämpningen genom exemplifiering. Lärandemålet *"analysera och jämföra olika styrdokument om ungdomsskolans värdegrund i Sverige"* examineras bland annat genom en individuell hemtentamen med syfte att studenten ska beskriva och tolka det nationella uppdraget om skolans värdegrund samt reflektera över hur man som framtida lärare kan arbeta didaktiskt och pedagogiskt med värdegrunden. I detta sammanhang berörs Barnkonventionen. Argumentationen ska stödjas med referenser till källor som ingår i kurslitteraturen. Uppgiften kompletteras med ett grupparbete som grundar sig på fallstudier som berör hantering av kränkningar och värdegrundsfrågor. Redovisningen sker i seminarieform. I kursen *Den lärande eleven* relateras också till Barnkonventionen. Det perspektiv som särskilt behandlas är alla barns lika värde, vilket omfattar även barn med funktionsnedsättningar liksom deras rätt till utbildning, att uttrycka sin mening och få sin åsikt beaktad samt att skyddas mot övergrepp och diskriminering.

I samma kurs bearbetas den vetenskapliga basen för utveckling, kunskap och lärande och hur kunskapsbildningen påverkas av exempelvis sociala faktorer. Detta berörs av flera lärandemål, bland annat att *"redogöra för och problematisera hur barn och ungas utveckling och uppväxtvillkor påverkar eleverns förutsättningar för lärande"*. Examinationen sker genom att studenterna först gruppvis konstruerar fallbeskrivningar som utifrån kurslitteraturens teoretiska ramverk visar på elevers sociala utsatthet och relationer till skola och vuxenvärld med hänsyn till faktorer som identitet, etnicitet, genus, sexualitet, klasstillhörighet, kriminalitet och missbruk (1 hp). Fallbeskrivningarna ska sedan bearbetas i en individuell skrivuppgift för att utreda problematiken med stöd av litteratur, klargöra olika samhällsaktörers roll i hanteringen av problematiken och föreslå lösningar (3 hp). Motsvarande mål finns i ML i *Den lärande eleven 1* och examineras i ett seminarium och en skriftlig individuell inlämningsuppgift med koppling till ämnet musik och den egna rollen som musiklärare. I *Den lärande eleven 2* ska studenterna utifrån ett musikpsykologiskt perspektiv analysera elevers lärande och utveckling i skilda lärandemiljöer och musiksammanhang i en essä.

På avancerad nivå analyseras i *Betyg och bedömning* bedömningsfunktion för individ, samhälle, politiska beslut och skolutveckling med litteratur som analyserar och problematiserar olika bedömningskulturer utifrån inte minst vetenskapliga och samhällsliga perspektiv. Kursen berör hur läraren kan använda bedömning för att utveckla elevernas lärande med hänsyn till teoretiska och praktiska aspekter och i en samhällslig kontext. Studenterna granskar examinationsuppgifter, deras reliabilitet och validitet, utifrån pedagogiska och didaktiska teorier och modeller. Detta sker bland annat vid ett examinerande seminarium där varje student ska presentera en analys av en examinationsuppgift, lyfta fram dess styrkor och svagheter med stöd av kurslitteratur. Uppgiften analyseras utifrån dess koppling till styrdokumentet, dess pedagogiska funktion samt vilken typ av kunskap den mäter. Ett annat exempel på examination är att i en hemtentamen analysera vilka effekter internationella kunskapsmätningar har på nationell skolpolitik. Detta innebär att göra bedömningar utifrån samhällsliga aspekter. I *Vetenskaplig metod och utvecklingsarbete* ska studenterna tillämpa de redskap de förvärvat under kursen för att *”analysera och värdera forskning om skolans och lärares utvecklingsarbete och resultat”*, vilket examineras med två skriftliga inlämningsuppgifter. I den ena ska studenten värdera olika framträdande faktorer av betydelse för elevers lärande och lärandemiljö med stöd i forskning.

Ett utvecklingsområde är hållbar utveckling. Det har konstaterats att det inom utbildningen saknas ett tydligt helhetsperspektiv på hållbar utveckling och lärande för hållbar utveckling. Inom UVK behandlas dock särskilt samhällsliga aspekter, med fokus på demokratifrågor, jämlikhet, jämställdhet och konflikthantering. I ämnesstudierna berörs andra hållbarhetsaspekter i olika omfattning. En policy för hållbar utveckling inom lärarutbildningarna har utvecklats och kommer att beslutas av LUN. I denna ges ett särskilt ansvar till UVK att ge ett samlat perspektiv. En översyn av UVK inom ämneslärarprogrammet kommer därefter ske.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Kau har liksom övriga lärosäten fått ett regeringsuppdrag att jämställdhetsintegrera verksamheten. I den handlingsplan som fastställts fastslås att jämställdhetsperspektivet ska ingå i alla utbildningar och framgå i examensmål, kursplaner och utbildningsplaner. Kau har beslutat att prioritera lärarprogrammen samt andra professionsprogram med sned könsfördelning. LUN har genomfört en översyn över lärarprogrammen och initierat åtgärder. De utvecklingsbehov som särskilt identifierats i ämneslärarprogrammet är att explicitgöra jämställdhetsperspektivet och synliggöra progressionen. I det arbete som nu pågår att utveckla UVK (se Beskrivning) planeras förstärkning av undervisningen kring den genusvetenskapliga grunden och förtydligande av jämställdhetsperspektivet i lärandemål och kursplaner för att försäkra successiv fördjupning när det integreras i undervisningen. I nästa steg kommer även en översyn av ämneskurserna ske.

Den översyn som gjorts visar dock att examensmålet "*visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten*" berörs i någon omfattning i programmets samtliga kurser. I UVK på grundnivå behandlas genus och jämställdhet specifikt, men integreras redan från början i övrigt kursinnehåll. Under utbildningens gång blir jämställdhetsperspektivet alltmer inbyggt i komplexa frågeställningar. Detta gäller inte minst VFU. Här ges några exempel.

I den första UVK-kursen *Skola som system och idé* sätts skolans styrning, svenska skolväsendets historia och värdegrund i relation till jämställdhet och genus. I temat om skolans värdegrund ingår en föreläsning om normkritisk pedagogik av en forskare från Centrum för genusforskning vid Kau. Föreläsningen belyser värdegrundsfrågor ur ett intersektionellt perspektiv. Föreläsningen följs upp av en värdegrundsdag, där studenterna i grupparbeten, workshops och seminarier bearbetar olika fallbeskrivningar om bland annat sexuella trakasserier. Examinationen av lärandemålet "*analysera och jämföra olika styrdokument om skolans värdegrund i Sverige*" examineras med en individuell skrivuppgift där studenten ska reflektera över specifika värdegrundsbegrepp i läroplanen, konfliktlinjer, problem och möjligheter i värdegrunden och dess implementering i praktiken. Resonemanget ska för G vara sammanhållet och tydliggöra egna ståndpunkter, men väl underbyggt med referenser till kurslitteratur.

I *Den lärande eleven* problematiseras jämställdhet och genus i undervisning och skola ur ett normkritiskt perspektiv, särskilt med fokus på ungdomars identitetskapande. En uppgift handlar om ungas individuella och sociala förutsättningar för lärande (se Mål 6). Uppgiften stöds av en föreläsning och litteratur som belyser problematiken ur bland annat ett genusperspektiv.

På avancerad nivå diskuteras jämställdhetsperspektivet i *Leda lärande* i samband med likabehandling samt hantering av konflikter, mobbing och trakasserier. Jämställdhetsfrågorna har beröring med

lärandemålen i termer av att problematisera ledarskap ur ett mångfaldsperspektiv, diskutera teorier om värdegrundsarbete samt analysera inverkan av normer och värden på innehåll och arbetssätt i undervisningen. De examinerande uppgifterna består av att med hjälp av intervjuer med lärare skriftligt analysera kommunikation, värdegrunds- och likabehandlingsarbete samt grupprocesser i en skola. Till uppgiften hör att reflektera kring normkritiska perspektiv och lärarens roll som normskapare med uppgift att inkludera. En annan uppgift i ÄL gäller makt och demokratifrågor i skolkontext och fokuserar mot lärarens ledarskap utifrån ett mångfaldsperspektiv. Uppgiften ska bland annat problematisera ledarskap ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv med hänsyn till konflikthantering och gruppdynamiska utmaningar, det vill säga hur läraren ska kunna undvika diskriminering och kränkande behandling. Uppgiften bearbetas och redovisas i två examinerande seminarier och en individuellt skriven text. Jämställdhetsperspektivet berörs i kursens slutuppgift, där kursens samlade lärandemål examineras. I ML berörs jämställdhetsfrågor i examinationsuppgift som innebär att ge exempel på, beskriva och reflektera över olika effekter av en "dold" läroplan i en musiklärarens praktik, i relation till exempelvis betygsättning, värdegrundsarbete, disciplin eller ledarskap. Studenten ska också diskutera hur den dolda läroplanens inverkan kan eller bör synliggöras. Som framgår av denna beskrivning är jämställdhetsperspektivet ofta inte explicitgjort, vilket innebär att det sätts i samband med andra värdegrundsaspekter och möjligen döljas.

UVK och ämneskurser ger teoretisk grund för VFU. I samtliga VFU-perioder finns ett lärandemål som berör jämställdhet, som formuleras som att studenten ska kunna "*reflektera över*", "*med viss handledning integrera*" respektive "*integrera ett normkritiskt perspektiv i den pedagogiska verksamheten med fokus på jämställdhet och jämlikhet*". Under första VFU-perioden ska erfarenheterna från VFU samt reflektioner med stöd av Lgr11 och litteratur examineras skriftligt och presenteras muntligt med digitalt stöd på ett seminarium. I de senare VFU-perioderna examineras målet under VFU:n. I bedömningsunderlaget för sista VFU-kursen uttyds målet som att studenten:

- *bemöter och ger utrymme till elever utifrån en medveten strategi med syfte att öka jämställdhet och jämlikhet både i direkta undervisningssituationer och i övrig verksamhet*
- *undervisar om jämställdhet och jämlikhet eller medvetet och strukturerat använder normkritiska perspektiv i undervisning om annat innehåll*
- *bidrar till att lyfta normkritiska perspektiv i kollegiala samtal och skolutvecklingsarbete.*

De lokala lärarutbildarna (LLU) som handleder under VFU har upplevt att de saknat tillräcklig kompetens att bedöma uppfyllelsen av det jämställdhetsrelaterade lärandemålet, varför Kau satt in särskilda åtgärder för att stärka kompetens hos LLU på området. Under 2018 hölls en föreläsning om genuspedagogik med inbjuden föreläsare och 120 deltagare, jämnt fördelade mellan LLU och studenter. En särskild VFU-dag för LLU under ht 2018 avhandlade normkritik och hur lärandemålet kan bedömas.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Centralt i säkrande av examensmålen är att av examinatorer och kursansvarigs uppgifter tydliggörs. Till kursansvarigs ansvar hör att uppföljning av studenternas prestationer och synpunkter görs systematiskt på kursnivå. Lärarna diskuterar kursernas resultat i kurslag vilket kan leda till förändringar av genomförande, innehåll och eventuellt kursplaner. Kursutvecklingen i kurslaget tar form av kollegialt lärande. Särskilda insatser har även gjorts att utveckla kurserna *Den lärande eleven* och *Leda lärande*, vilket innebar att arbetsgrupper med främst kursansvariga formerades. En utmaning har varit att systematiskt samordna olika UVK-kurser. Studenter har framfört bland annat att det funnits onödiga överlappningar mellan kurser. I syfte att vidga kontaktytorna mellan kurser genomförs lärarmöten i LUN:s regi och utvecklingskonferenser med kursansvariga. Dessa konferenser är viktiga för att skapa medvetenhet om programstrukturen och progressionen mellan kurser. Denna medvetenhet har tagits vidare till den utveckling av UVK-kurserna som nu inleds (se Beskrivning).

Kursresultaten följs kontinuerligt upp av programledare som kan lyfta problem till det gemensamma programrådet för ÄL och ML. Programledaren har också ansvar att följa upp de programanalyser som programledaren ansvarar för. Programrådet består av lärar- och studentrepresentanter utsedda av prefekter respektive studentkåren samt programledare som ordförande. Det har ett övergripande kvalitetsansvar för programmen, ansvarar för att examensmålen är uppnådda, svarar för samordning, kontinuitet och progression av programmets hela innehåll samt fungerar som referensgrupp för programledarna i bland annat utvecklingsfrågor och omvärldsanalys. Programrådet kan ta initiativ till utveckling och förbättring av programmet. Programråden verkar på uppdrag av LUN och rapporterar till LUN, bland annat genom regelbundna formaliserade programledarmöten med dekan/prodekan.

Kontinuerlig uppföljning av kurser och program vid Kau sker med stöd av ett universitetsgemensamt systemstöd för inhämtning och dokumentation av studenters och ansvariga lärares synpunkter. Systemet bygger på standardiserade digitala enkäter som besvaras av studenter. Det kommer att finnas möjlighet att komplettera med kurs- och programspecifika frågor, men av systemtekniska skäl är detta ännu inte möjligt, varför kompletterande uppföljning får ske utan systemstöd. Enkäterna sammanställs automatiskt i ett dokument som bildar stomme för den analys som ska skrivas av kursansvarig. Kursanalysen omfattar beskrivning av åtgärder som genomförts sedan föregående analystillfälle, resultat av kursenkäten, lärarnas erfarenheter, kursansvarigs bedömning samt föreslagna förändringar till nästa kurstillfälle. Tyvärr är svarsfrekvensen på enkäten ofta låg. Därför kompletteras den i kursanalysen med annat material som

visar studenternas uppfattning, såsom muntlig eller formativ värdering. I exempelvis *Betyg och bedömning* används de avslutande seminarierna för att fånga upp studenternas åsikter och förändringsförslag. Eftersom det är många seminarieledare kommer den muntliga värderingen att utvecklas under vt -19 för att öka systematiken. Programanalysen har motsvarande uppbyggnad som kursanalysen. Kurs- och programanalyser publiceras och görs tillgängliga för nuvarande och kommande studenter på universitets hemsida. Berörd personal får en länk till analysen när den är publicerad. I det halvautomatiserade systemet ges påminnelser som successivt eskaleras till högre beslutsnivå om analysen inte publiceras för att försäkra att rutinen alltid följs.

Övergripande beslut om utbud och åtgärder för att utveckla programmen fattas av LUN efter beredning och utredning av sitt kansli, som består av chef och tre heltider utbildningssamordnare. Genom kansliets försorg sker även samordning mellan programledare och institutioner. Kansliet driver, medverkar eller ger beredningsstöd till utredningar med deltagande av lärare och studenter. Kursplaneberedning sker genom LUN:s försorg i den så kallade kursplanegruppen som består av prodekan, två lärar- och två studentrepresentanter samt en utbildningssamordnare som beredande tjänsteman.

Utudsbeslut baseras på bland annat behovsanalys, söktryck, genomströmning och kompetensförsörjning. Sammanställning över utveckling och prognos på antalet registrerade studenter under programtiden samt examinationsfrekvens görs löpande centralt, främst grundat på Ladok-data. Data från Ladok och antagningssystemet NyA används även för utredning av avbrott, prestation och deras orsaker. Utredningarna ligger till grund för särskilda åtgärder för att förbättra genomströmningen. Som också konstaterats i UKÄ:s sammanställning från 2017 (Tidiga avhopp från högskolan) är tidiga programavbrott ett generellt stort problem, vilket även gäller Kau:s program. En djupare analys av Ladok-data visar att campusutbildningens avbrott vid Kau motsvarar riksgenomsnittet, medan situationen är värre för distansalternativet. En åtgärdsplan för att motverka stora avbrott är under utveckling (se Beskrivning). En åtgärd är att ge tydligare information till studenter för att markera att utbildningen sker på heltid och vad det innebär. Eftersom programavbrott ofta sker tidigt har särskilda insatser riktats mot programintroduktionen, särskilt för att klargöra vad utbildningen och yrkesutövningen innebär samt att ge tidigt stöd för att utveckla kommunikativ förmåga och vetenskapligt skrivande. En högre grad av integration mellan ämneskurser och UVK har också föreslagits, liksom förstärkning av ämnesdidaktik och insatser att stärka distanspedagogiken. Det har även konstaterats att många studenter har låg prestationsgrad. Detta leder till att många studenter har väsentligt längre studietid än den avsedda. Låg prestationsgrad kan också vara ett första tecken på förestående avbrott. De kurser som i kursanalyser identifierats ha problem med långsam genomströmning blir ofta föremål för översyn och kursutveckling. Som första åtgärd har i många fall införts stödtilfällen i schemat för att studenterna ska kunna utveckla färdigheter som behövs för att klara särskilt kritiska examinationer. Genomströmningen följs även upp av lärarutbildningens kansli.

Kau har en väl utbyggd organisation för att stötta studenterna att kunna genomföra sina studier i avsedd tid. Stödinsatserna samordnas inom programmet *Framgångsrika studier*. Kau har tillskjutit särskilda resurser för att stimulera genomströmning och kvarvaro, bland annat till biblioteket för att ge extra stöd till skrivhandledning och att utveckla studieteknik inom ramen för bibliotekets skrivverkstad. Stödinsatserna samordnas med aktiviteterna inom programmet. Vid programstarten har tidigare ett diagnostiskt skrivprov genomförts. Det har dock visat sig att det är svårt att få de studenter som bäst behöver att söka skrivstöd. Från 2018 satsar Kau större resurser på skrivhandledning och information om den särskilt vid programstart. Särskilt stöd riktas till studenter som inte har svenska som modersmål.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Studentrepresentanter utsedda av studentkåren finns i alla beslutande och beredande organ vid Kau. I LUN och dess beredande organ utbildningskommittén och kursplanegruppen tar studentrepresentanterna en mycket aktiv del i utvecklingen av utbildningen och dess kvalitet. Som ledamöter har även studenter möjlighet att väcka frågor för utredning och beslut. Dekanen har även månatliga möten med studentkåren.

En central roll i att följa upp och utveckla kvaliteten i programmet har programrådet (se Uppföljning, åtgärder och återkoppling). Studentperspektivet stärks genom att fasta representanter utses av studentkåren och arvoderas för att fånga upp medstudenternas synpunkter. Studenternas uppfattning har stor tyngd i programfrågor, särskilt eftersom de är de enda som deltagit i hela utbildningen. Programrådets möten dokumenteras i minnesanteckningar som sprids till studenter och lärare.

I UVK-kurserna finns olika former att ge studenter möjlighet att uttrycka synpunkter, även i form av formativ värdering som kan leda till åtgärder under pågående kurs. Det förekommer också att innehåll, examinationsformer och redovisnings sätt diskuteras under pågående föreläsningar eller seminarier. Detta ger studenterna möjlighet att påverka utformningen av resten av kursen. Bland annat har studentsynpunkter lett till reviderade kursuppgifter, tydligare schema och studiehandledning.

Den systematiska kursutvärderingen som sker med stöd av ett digitaliserat system (se Uppföljning, åtgärder och återkoppling) innebär att studentsynpunkter kontinuerligt beaktas i kursutvecklingen. Viktigt för att synliggöra studentinflytandet är att kursutvärderingarna tillgängliggörs för studenterna på Kau:s hemsida och redovisas vid kursstart. Studentsynpunkterna utnyttjas kontinuerligt för att utveckla kurserna. Exempel på förändringar grundade på kursutvärderingarna är flyttande av inlämning av examinationsuppgifter för att få jämnare arbetsbelastning och förändring av examinerande seminarieuppgifter. I ML har studenter i *Den lärande eleven* önskat bättre balans mellan studietid, uppgifters storlek och litteraturens omfång. Detta har setts över och olika lösningar prövas. Vidare har lärarna beaktat önskemål om mer praktiserande/gestaltande uppgifter. I *Leda lärande* i ÄL på distans har studenterna ofta utvecklade önskemål och behov av former att framföra dessa. Därför kontaktas de redan terminen innan kursen för att ge synpunkter, vilket inneburit möjlighet att påverka såväl kursplan, litteraturlista som kursinnehåll.

Studenter har i kurs- och programvärderingar efterlyst större inslag av specialpedagogik, kunskap om att undervisa i flerspråkiga miljöer, konflikthantering, betyg och bedömning samt VFU, synpunkter som även delas av alumner. En översyn sker nu av UVK för att förstärka dessa inslag. Specialpedagogik och undervisningen om NPF-diagnoser har dock redan utökats inom *Den lärande eleven*. Ett studiematerial i form av ett antal korta filmer har utvecklats och kommer användas som grund för seminarier.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Utbildningen är utformad för att ge tillräckliga kunskaper och förmåga att ta till sig ny kunskap, men också förmåga att omsätta ett teoretiskt stoff i undervisning med hänsyn till elevernas förkunskaper och skilda bakgrund. Studenterna tränar kontinuerligt på att söka och analysera vetenskapliga källor samt att omsätta teori i verksamhet eller att reflektera över, förstå och lösa verksamhetsbaserade problem utifrån forskning och teori.

Ett föränderligt arbetsliv kräver generiska färdigheter. Studenter efterlyser ofta metodkunskaper, som också förmedlas. Metodfärdighet är en viktig del i lärarutbildningen, men utveckling kräver förmåga att problematisera och kontextualisera. I det arbete som nu pågår för att utveckla UVK är avsikten att stärka metodfärdigheter och sådan allmäntdidaktik som särskilt efterfrågas under VFU och av alumner, exempelvis gällande digitala läresurser, bedömning och flerspråkighet.

Den förstärkning av VFU med hjälp av trepartssamtal och handledarutbildning som genomförts för att förstärka rättssäkerheten och förbättra handledningen har även inneburit starkare samverkan med skolhuvudmän och LLU:er. För VFU finns en samverkansgrupp med företrädare för skolchefgruppen inom Region Värmland, programledare, dekan och andra universitetsföreträdare. Uppdraget gäller främst kvalitetsfrågor och gemensam planering av utbildningsaktiviteter och är inskrivet i avtalet om VFU.

För att förberedas för arbetslivet behöver studenterna möta och influeras av särskilt framstående lärare redan från programstarten. Kau har genomfört ett antal projekt för att stärka skolkontakten. VFU-didaktiker var skolverksamma lärare som 2012 – 2015 engagerades som en länk mellan universitetsförlagda och verksamhetsförlagda delar av utbildningarna för att förstärka den verksamhetsnära didaktiska kompetensen och ledarskapsperspektivet i lärarprogrammen. Projektet Ledarskapsdidaktiker 2014 – 2016 innebar att erfarna skolverksamma lärare medverkade som ett återkommande inslag under utbildningen och undervisade om klassrummets ledarskap för att utveckla studenternas ledarskapskompetens. På ML genomförs kontinuerlig undervisning i instrumentalmetodik med ett flertal erfarna lärare på olika instrument från gymnasieskolor samt kultur- och musikskolor. Dessa satsningar förs nu vidare in i Värmlandsmodellen, där samverkan med skolhuvudmännen systematiseras för att exponera blivande lärare för professionens främsta företrädare. Dessa medverkar i universitetsförlagd undervisning och yrkesförberedande aktiviteter som mentorer, lärare och seminarieledare. En annan del av modellen är att nya lärares professions- och karriärutveckling ska understödjas genom fortlöpande kompetensutvecklingsinsatser. Avtal håller nu på att skrivas med skolhuvudmännen.

I kurs- och programutvärderingar följs arbetslivsperspektivet upp. I de automatiserade programenkäterna är en av frågorna att ta ställning till om "Studierna har utvecklat sådana kompetenser som jag förväntar

mig få användning för i mitt kommande yrkesliv”. Utfallen diskuteras i programrådet. Efter VFU-kurserna genomförs det särskilda kursvärderingar riktade till både studenter och LLU. Studentsynpunkterna har lett till att kursernas relevans ses över utifrån verksamma lärares perspektiv. Bland annat har examinerande uppgifter diskuterats liksom bedömningsunderlagens utformning. Synpunkter från LLU har lett till kompetensutvecklingsinsatser vad gäller genomförande av trepartssamtal.

Kau samverkar med alumner för att identifiera upplevda brister i utbildningen. Vid flera workshops och vid programstart har alumner som nyligen tagit examen engagerats för att förmedla erfarenheter av att komma ut som ny lärare med ämneslärarexamen. Kau gör även en djupanalys av den högskoleövergripande återkommande alumnenkäten, vilket leder till åtgärder för att stärka sådana delar av utbildningen som alumnerna uttrycker behov av.

Kau samverkar nära med skolor och kommuner. Det sker ett utåtriktat arbete, till stor del via Regionalt utvecklingscentrum för skola (RUC), genom fortbildningsdagar, forskningscirkel, fokusgrupper för datainsamling, longitudinella skolutvecklingsprojekt eller direkt på skolnivå där lärare och forskare utvecklar undervisning tillsammans och där även studenter medverkar. RUC organiseras från Kau, men skolhuvudmännen har styrelsemedverkan. Skolhuvudmännen representeras även av två ledamöter i LUN, vilket försäkrar att skolperspektivet förs fram i den strategiska planeringen och i uppföljningen av utbildningen.